

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 16. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 100/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Latvijas Republikas Advokatūras likuma 48.¹ pantu un Civilprocesa likuma 85. panta trešās daļas pirmo teikumu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam;

1.2. apturēt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas (datums) sprieduma izpildi civillietā (numurs).

2. Latvijas Republikas Advokatūras likuma 48.¹ pants noteic: “Zvērināta advokāta pilnvarojumu un tā apjomu, kā arī tiesības izpildīt šā likuma 48. pantā noteiktos uzdevumus apliecina orderis, kura paraugu apstiprina Latvijas Zvērinātu advokātu padome.”

Savukārt Civilprocesa likuma 85. panta trešā daļa paredz: “Advokāta pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina orderis. Ja advokāts uzstājas kā puses pilnvarots pārstāvis, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt vienīgi tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa ir pieņēmusi spriedumu, ar kuru apmierināta prasība pret Pieteikuma iesniedzēju. Viņa pārstāve, zvērīnāta advokāte, ir iesniegusi apelācijas sūdzību par šo spriedumu. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnesis ir atteicies ierosināt apelācijas tiesvedību saistībā ar šo sūdzību, jo tai nebija pievienots advokāta orderis Pieteikuma

iesniedzēja pārstāvībai Rīgas apgabaltiesā atbilstoši apstrīdētajām normām. Pieteikuma iesniedzējs šo lēmumu pārsūdzējis Senātā, kas ar rīcības sēdes lēmumu atteicās pieņemt blakus sūdzību, jo tajā norādītie argumenti nedodot acīmredzamu pamatu uzskatīt, ka pārsūdzētais lēmums varētu tikt pilnībā vai daļā atcelts vai grozīts.

Līdz ar to Pieteikumu iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to konstitucionalitātes izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša lēmumu, ar kuru atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību saistībā ar viņa sūdzību. Senāts ar rīcības sēdes lēmumu atteicās pieņemt blakus sūdzību.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no (datums), kad stājies spēkā Senāta rīcība sēdes lēmums, ar kuru tas atteicās pieņemt Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzību. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 25. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka prasība apliecināt advokāta pilnvarojumu, pilnvarai pievienojot arī orderi, radot nesamērīgu šķērslī personas pieejai tiesai un nolēmumu pārsūdzībai. Tādējādi tiekot pārkāpts Satversmes 92. panta pirmais teikums.

Lai izvērtētu, vai tiesību norma atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesa noskaidro: vai attiecīgais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 12. punktu*). Savukārt attiecībā uz pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, pieteikumu iesniedzējam jānorāda, pirmkārt, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; otrkārt, vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; treškārt, vai ierobežojums ir atbilstošs

jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-31-01 15. punktu*).

Satversmes tiesa atzinusi, ka būtiska tiesiskas valsts principa sastāvdaļa ir tiesiskā stabilitāte, kas prasa skaidri noregulētu tiesvedības procesu. Izdarot savu izvēli starp vairākiem leģitīma mērķa sasniegšanai potenciāli piemērotiem līdzekļiem, likumdevējam ir vērtēšanas un lemsšanas privilēģija. Arī civilprocesa regulējuma noteikšanā likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, ja vien tiek nodrošināta personu pamattiesību aizsardzība. Satversmes tiesas uzdevums ir izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmē noteiktajām pamattiesībām, nevis aizstāt likumdevēja rīcības brīvību ar savu viedokli par iespējami racionālāko civilprocesiālo regulējumu (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-02 13.2. punktu*). Noskaidrojot, vai likumdevēja rīcībā bija saudzējošāki līdzekļi leģitīmā mērķa sasniegšanai, jāņem vērā, ka saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru leģitīmo mērķi var sasniegt tādā pašā kvalitātē. Turklāt par saudzējošāku nevar tikt uzskatīts tāds līdzeklis, kas no valsts prasa papildu finanšu resursus (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2017-12-01 21. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs ir analizējis tiesiskā regulējuma vēsturisko attīstību un citu valstu regulējumu un norādījis savu viedokli, ka apstrīdētās normas neesot piemērotas pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa sasniegšanai. Pēc Pieteikuma iesniedzēja domām, advokāts savu statusu varot pierādīt ar citiem līdzekļiem. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs nav juridiski pamatojis savus uzskatus, ka orderis neesot piemērots, lai apliecinātu zvērināta advokāta pilnvarojumu un advokāta statusu. Tāpat viņš nav pamatojis, ka viņa norādītie līdzekļi tikpat efektīvi sasniegtu pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi un neapgrūtinātu tiesas pienākumu izpildi, pārlicinoties par advokāta statusu un tiesībām veikt procesuālās darbības. Pieteikuma iesniedzējs nav arī pamatojis, ka ordera pievienošana radītu nesamērīgu slogu advokātam vai arī pārstāvamajai personai, jo viņai būtu jāpārrauga, vai advokāts ir iesniedzis orderi.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

9. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.2. punktā norādītais Pieteikuma iesniedzēja lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 100/2019).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. punktā minēto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova